

Maa ja ruumiloome programm 2027–2030

Tulemusvaldkond	Elukeskkond, liikuvus ja merendus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eestis on kõigi vajadusi arvestav elukeskkond, liikuvuslahendused ning konkurentsivõimeline majandus
Valdkonna arengukava	Eesti 2035 Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 Üleriigiline planeering (edaspidi ÜRP) 2030+
Programmi nimi	Maa ja ruumiloome programm
Programmi eesmärk	Kõikjal Eestis on kvaliteetne ja konkurentsivõimeline elu- ja ettevõtluskeskkond ning kestlik maakasutus koos kvaliteetsete ja kättesaadavate teenustega
Elluviimise periood	2027-2030
Peavastutaja	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM)
Kaasvastutajad (valitsemisala asutused)	Maa- ja Ruumiamet (edaspidi <i>MaRu</i>)

Maa ja ruumiloome programm 2027–2030.....	1
Sissejuhatus.....	2
Programmi elluviimiseks kasutatavad välisvahendite meetmed.....	4
Muudatused	4
Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused	5
Hetkeolukorra analüüs	5
Olulised tegevused	7
Programmi eesmärk ja mõõdikud	8
Rahastamiskava perioodiks 2027–2030	9
Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs.....	9
Ruumiline planeerimine	9
Maakasutus	10
Ruumiandmed	12
Maaparandussüsteem.....	13
Programmi juhtimiskorraldus	14
LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine	14
LISA 2. Programmi teenuste kirjeldus	17

Sissejuhatus

Maa ja ruumiloome programm on üks kuuest tulemusvaldkonna „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“ eesmärkide saavutamiseks koostatud programmist. Tegemist on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi programmiga alates 2025. aastast.

Programm aitab panustada ÜRO säästva arengu eesmärkidesse¹ (horisontaalne valdkond) ning panustab riigi strateegilistesse eesmärkidesse, sh otsesemad seosed on järgmiste strateegiatega

- Eesti pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“²;
- Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2024–2027³;
- Kehtiv üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ ja koostatav üleriigiline planeering „Eesti 2050“⁴;
- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030⁵;
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava aastateks 2023–2027;
- Ehituse pikk vaade 2035⁶.

Maa ja ruumiloome programm on jaotatud neljaks programmi tegevuseks lähtuvalt poliitikatest, sh „ruumiline planeerimine ja „maakasutus“, ning riigieelarve koostamise reeglitest. St, et „maaparandussüsteem“ kui maaparanduse poliitika rakendamine on osa põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitikast, siis on poliitika kujundamine ja rakendamine lahutatud kahe erineva programmi vahel vastavalt eelarve jaotumisele kahe erineva valitsemisala vahel. Eraldi programmi tegevuse moodustab „ruumiandmed“, mis kujundab ruumiandmete poliitikat ja on toeks mitme ruumiandmeid kasutava poliitika rakendamisele erinevates valitsemisalades, sh maa- ja ruumiloome-, ehitus-, keskkonna-, kliima-, kaitse- jm poliitikatele.

¹ Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid. Allikas: <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>

² Strateegia "Eesti 2035". Allikas: <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

³ Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi täitmine. Allikas: <https://www.valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/tegevusprogramm-ja-selle-taitmine>

⁴ Üleriigiline planeering. Allikas: <https://riigiplaneering.ee/yrp>

⁵ Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030. Allikas: <https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>

⁶ Ehituse pikk vaade 2035. Allikas: <https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/ehitus-ja-elukeskkond/ehituse-pikk-vaade-2035>

Programm panustab eeskätt kahte riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihti: „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ ning „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“.

Programmi tegevus „**Ruumiline planeerimine**“ panustab peamiselt „Eesti 2035“ strateegilise sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ valdkonnas vajalike muutuste saavutamisse. Ruumiline planeerimine on lisaks käesolevale tulemusvaldkonnale seotud ka kõigi teiste tulemusvaldkondade ning riigi arengut suunavate arengukavadega, mille ruumiliseks väljundiks on üleriigiline planeering. Planeeringu koostamine on ainus võimalus kaaluda erinevate valdkondade ruumilisi vajadusi kindlas asukohas ja vastastikusel koosmõjus. Erinevate valdkondade vajaduste terviklik ruumiline lahendamine näitab ka võimalusi ruumilise lahenduse sünergiaks. Koostamisel olev üleriigiline planeering „Eesti 2050“ seab omakorda sihid kõikide uute valdkondlike arengukavade ja riigi pikaajalise arengustrateegia koostamiseks.

Programmi tegevus „**Maakasutus**“ aitab kaasa „Eesti 2035“ strateegilise sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisele ning on seotud ruumilise planeerimise programmi tegevusega, sest maakasutust korraldatakse ruumilise planeerimise ja maatoimingute koosmõjus. Maa on piiratud ressurss, mille väärtus ajas kasvab, seetõttu kasvavad ka konkurents maale ning nõudmised maa omandi ja kasutusega seotud infole. Maa on vajalik erinevate valdkonnapoliitikatega seotud eesmärkide elluviimiseks. Ühiskonnas muutuvatele vajadustele kiireks reageerimiseks on vaja järjest paindlikumaid maakasutuse suunamise ja ümberkorraldamise võtteid. Maaressurssi, sh riigi maareservi, on vaja hoida ja hallata heaperemehelikult, mh täites omanikukohustusi, suunates seda käibesse ja väärtustades lähtuvalt planeeringujärgsest parimast kasutusest.

Programmi tegevus „**Ruumiandmed**“ on seotud tulemusvaldkonnaga „digiühiskond“, sest hõlmab asukohaga seotud andmete kogumist, hoidmist, töötlemist ja jagamist ning ruumindmete taristu riiklikku koordineerimist. Tegevus panustab „Eesti 2035“ sihi „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“ saavutamisse läbi kvaliteetsete ruumiandmete kättesaadavuse tagamise. Ruumiandmed on andmed, mis otseselt või kaudselt osutavad konkreetsele asukohale või geograafilisele alale, sealhulgas andmekogudes hallatavad andmed, mis kirjeldavad ruumiobjektide asukohta, omadusi ja kuju geograafilises ruumis. Teenuseid saab luua ja andmeid otsuste tegemiseks kasutada, kui andmed on ajakohased ning kogutud ühtsel korralstatud viisil. Asjakohased, usaldusväärsed ja kvaliteetsed e-teenustega kasutajasõbralikult kättesaadavad ruumiandmed on seotud ühiskonna kõigi eluvaldkondadega ning toetavad Eesti keskkonna, julgeoleku, turvalisuse, pärandi, kultuuri jm hoidmist ning riigi, selle erinevate piirkondade ja ettevõtete konkurentsivõime parandamist.

Programmi tegevus „**Maaparandussüsteem**“ panustab „Eesti 2035“ strateegilise sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisse. Väärindades põllumajandus- ja metsamaad ning tagades toiduga kindlustatuse ja kvaliteetse puidu kättesaadavuse, aidatakse kaasa soodsa majanduskeskkonna loomisele ja põllu- ja metsamajanduse tootlikkuse kasvule. Samuti mõjutab säästlik maakasutus „Eesti 2035“ sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamist, panustades säästlikku metsandust ergutavatesse tegevustesse, põllumajandusmaa säilimisse ja selle hea seisundi tagamisse ning kestliku põllumajandus- ja metsandustaristu arendamisse ja haldamisse. Põllumajandusmaa sihipärane kasutus ja maaparanduse

valdkonna tegevused panustavad „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ alaeesmärgi „Tark ja kestlik põllumajandus, toidutootmine ja maaelu ning ohutu toit ja hoitud keskkond“ saavutamisse. Täpsemalt panustab valdkond arengukava tegevussuuna 4 „Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses“ eesmärgi „Põllumajandusmaa võimaldab mitmekesist põllumajandustootmist“ eesmärgi täitmisesse. Selle eesmärgi kohaselt tuleb põllumajanduslikus kasutuses hoida vähemalt üks miljon hektarit põllumajandusmaad. 62% kasutuses olevate põllumajandusmaade viljelusväärtus sõltub veevarusid reguleerivatest maaparandussüsteemide tehnilisest seisundist, sh riigi poolt korras hoitavate ühiseesvoolude seisundist ja toimimisvõimest.

Programmi elluviimiseks kasutatavad välisvahendite meetmed

Programmis kavandatud eesmärkide saavutamine on seotud järgmiste välisvahendite meetmete väljatöötamisega:

- Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine;
- RePowerEU projekt;
- Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF);
- Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondid.

Muudatused

Võrreldes varasema programmiga on käesolevas programmis muutunud tegevuste nimetused (lühendid). Tegevuste arv ja sisu on jäänud samaks. Teenuste osas on MKM-i vastutusalas lisandunud teenus „Ruumiandmete poliitika kujundamine“. Seoses Maru teenuse põhisele juhtimisele üleminekuga on terviklikult programmis ümber struktureeritud MaRu teenused, mis tagab TERE programmi selgema elluviimise ja seostatuse MaRu struktuuri ja teenuste portfelliga.

Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Hetkeolukorra analüüs

2024. a „Elanike rahulolu uuringust“ selgus, et **Eesti elanike rahulolu oma elukoha elukeskkonnaga 100-punkti skaalal on 72**. Võrdluses 2022. aasta tulemusega 73,5 on Eesti inimeste rahulolu vähenenud. Rahulolu on piirkonniti väga erinev, muutusi on olnud mõlemas suunas. Sellel pigem väikesel langusel võib olla mitmeid põhjuseid. Ühelt poolt on kohalike omavalitsuste rahaline seis halvenenud, mis on sundinud neid tegema raskeid otsuseid teenuste ümberkorraldamisel. See võib olla mõjutanud elanike rahulolu elukeskkonnaga. Teisalt, paljud Eesti elanikud on mures kõrgete hindade ja sissetuleku suuruse pärast. Ka see majanduslik ebakindlus võib mõjutada inimeste üldist rahulolu oma elukeskkonnaga. Lisaks on üldist ebakindlust suurendanud muutunud julgeolekuolukord, mis võib peegelduda ka rahuloluhinnangutes. Ruumiloomes kasutatakse rahulolu hinnangut sisendina planeerimistegevusele. Elukeskkonnaga rahulolu peegeldab erinevaid valdkondi nagu looduskeskkonda, majanduskeskkonda, ehitatud keskkonda, kogukonda ja valitsemist.

Programmi tegevuste tulemusnäitajad on üldiselt ootuspärased, tähelepanu vajavad üldplaneeringute koostamise tempo ja detailplaneeringute menetlusaeg. Üldplaneeringute koostamisel on oluline roll kohalike omavalitsuste tugevdamisel ja nõustamisel, samuti on üldplaneeringute koostamist pidurdanud vaidlused ja vastuseis tuuleparkide arendamisele. Detailplaneeringute menetlemise tõhustamiseks on 2026. aastal vastuvõetud mitmeid planeerimisseaduse muudatusi ning kasutusse antud planeeringute menetlemise infosüsteemi esimene versioon, mis võimaldab kohalikel omavalitsustel menetlusi läbi viia senisest tõhusamalt. Samas võimaldavad seaduse muudatused senisest laiemalt kasutada detailplaneeringu asemel projekteerimistingimusi, mis omakorda pikas vaates tähendab seda, et lihtsamate detailplaneeringute hulk väheneb, mis on väljakutseks detailplaneeringu mediaan menetlusaja lühendamisel.

Arengud ja väljakutsed

- **Ruumiloomes valdkond on killustatud.** Täna sõltub ruumi kvaliteet eri valdkondade otsustest, mis langetatakse väljaspool ruumilist planeerimist – näiteks maksu-, transpordi-, keskkonna-, regionaal- või energiamajanduse poliitikas. Rahvastiku kahanemise, (valg)linnastumise ja kliimamuutustega seotud probleemide kontekstis vaja on kujundada strateegiline vaade ja välja töötada rakendamismehhanismid valdkondlike poliitikate üleselt. Otsuste puudumine nii omavalitsuste kui keskvalitsuse poolt teenustevõrgu (näiteks haridusvõrk) tulevikuvajaduse ja -mudeli osas takistab investeeringute kavandamist ja prioriseerimist ning võib kaasa tuua üle- või alainvesteeringute taristusse. Väljakutse lahendamisele aitab kaasa nii üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamine ja elluviimine kui ka 2025. aastal tööd alustanud Maa- ja Ruumiamet ja loodud riigiarhitekti ametikoht ja struktuur, kuid tegu on jätkuvalt valdkonna ühe suurima väljakutsega.
- **Maa- ja ruumipoliitika valdkonnas on kriitilise tähtsusega digipöörde läbiviimine**, samas kui valdkonna liigutamine erinevate valitsemisalade vahel ning riigieelarve kärpevajadus on vähendanud niigi puudulikku ressursi. Ruumiandmete ja seotud infosüsteemide digitaalne innovatsioon on aluseks nii andmete kvaliteedi parandamisel, nende hõive ja haldamise tõhustamisel, kui ka menetlusprotsesside kiirendamisel. Samuti on see eelduseks inimressursi otstarbekamaks kasutamiseks. Kuigi ruumiandmete hõive ja maatoimingute osas on juba tänu

uute seadmete soetamisele ja minu.kataster.ee kasutusele võtmisele tehtud suuri edusamme, siis vajavad jätkuvat tähelepanu nii planeeringute menetluse infosüsteemi kasutuselevõtt, planeeringute andmete digimine, ruumiandmete hõive ja andmete avalikustamine, maakatastri võimekuse arendamine ja andmete kvaliteedi parandamine, samuti e-ehituse platvormi stabiilsuse suurendamine, jätkusuutlik pidamine ning arendamine (sh 3D digitaalne kaksik)

- Ilma digitaliseerimise ja innovatsioonita ei ole saavutatav ka **planeerimismenetluste tõhustamine**. Planeerimisseaduse muudatused loovad mitmed eeldused menetluste tõhustamiseks, samas on oluline, et neid toetaksid digitaalsed lahendused (sh. planeerimise keskne andmemudel ja andmemudeli põhine planeeringu koostamine). Lisaks tuleb tervikuna läbi viia planeerimissüsteemi revisjon, sh kasutades teenusdisaini põhimõtteid ja võttes tähelepanu alla ka teiste valdkondade pärusmaal olevad, kuid planeerimist mõjutavad protsessid, kooskõlastused, mõjuhinnangud ja uuringud.
- Vähetähtis ei ole ka **riigi eriplaneeringute (REP) koostamine taastuveneergetika arendamiseks ja energiajulgeoleku tagamiseks**. Riigi strateegiliste huvide ja pikaajaliste arengueesmärkide saavutamiseks said aastatel 2024.-2026. kehtestatud Pärnu maakonna Pärnu jõe teemaplaneering ja Rail Balticu maakonnaplaneering. Samas perioodis said algatatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP, EstLink 3 maismaaühenduse kaks REP-i ja tuumaelektrijaama REP, REP vesiniku taristu loomiseks. Lisaks on koostamisel Harjumaakonna maavarade teemaplaneeringud, Tallinna ringraudtee riigi eriplaneering, Haljala-Kukruse 2+2 maantee riigi eriplaneering ning Liivi lahe meretuulepargi riigi eriplaneering. Peale üleriigilise planeeringu kehtestamist on kavas alustada enim suunamist vajavates piirkondade maakonnaplaneeringute koostamist.
- Sarnaselt ruumilooma valdkonnaga vajab strateegilist vaadet ka riigi enda **maaportfelli kasutamine ja korrashoid**. Alternatiivselt maa võõrandamisele on vajadus fookus seada maa parimate kasutusvõimaluste leidmisele. Lisaks vajab maaportfell põhjalikku analüüsimist. See aitab optimeerida maa kasutamist, toetades nii ühiskonna sotsiaalseid vajadusi, riigi majandusarengut kui ka elu- ja looduskeskkonda. Maareform on lõpusirgel, valdav osa Eesti territooriumist on kantud maakatastrisse ja leidnud uue omaniku – vaid 0,18 protsenti Eesti maismaa pindalast on reformimata. **Maareformi tempo aeglustub pidevalt erinevatel põhjustel**: ressursipuudus KOV-ides, õigustatud isikute passiivsus, menetluste kasvav keerukus (lihtsamad menetlused on lõpule viidud). Samuti ei ole selgunud kõikide maade munitsipaalomandisse andmise vajadus ja selgitatakse välja riigile vajalikke maid. Riigi maareservi jäetud maad vajavad haldamist (enampakkumisel rendile andmine ja müük, hooldamine, sh ohtlike objektide likvideerimine, ebaseadusliku kasutuse lõpetamine), kuid tulenevalt ressursside vähenemisest on vajalik senisest rohkem hakata tegevusi prioriseerima.
- **Katastriandmete kvaliteedi parandamine** on olnud pidev tegevus, mida oleks vajalik maareformi lõppedes hoogustada. Maareformi käigus kanti maad katastrisse kiiresti ja ebatäpsete kaardiandmete ning mõõdistusviiside alusel, seetõttu on katastriandmete kvaliteet ebaühtlane. Vaid veidi üle poole katastrisse kantud maaüksustest (51%) ja alla poole piiripunktide arvust (41,4%) on 2025. aasta lõpu seisuga nõuetekohases kvaliteedis ehk registreeritud riiklikus ristkoordinaatsüsteemis L-EST. Katastriandmed on aluseks, ehitus- ja planeerimisalasele tegevusele, maamaksu arvestusele jms, mistõttu ühiskonna ootus korrektsete piiriandmete järele on tõusvas trendis.

- Läbivalt on maa- ja ruumiloome valdkonnas **väljakutseks tegevuste rahastuse ja jätkusuutlikkuse tagamine riigieelarve kärbeta valguses ning valdkonna mitmekordse ümberkorraldamisega**. Lisaks Maa-ameti liitmisega Maa- ja Ruumiameti koosseisu on maa- ja ruumivaldkonda tõstetud ringi ministeeriumide valitsemisalade vahel.
- **Oluline on maaparandussüsteemide teostusjooniste avalikustamine**, et maaomanikud oleksid teadlikud oma maal, sh ka maa all, asuvate maaparandussüsteemi rajatiste täpsemast paiknemisest ja teaksid nendega nii hoiutööde tegemisel kui ka muu tegevuse kavandamisel arvestada.
- Samuti on oluline tagada maastikul valitseva tegeliku olukorra ehk olemasolevate **kuivendussüsteemide kajastamine ja menetluste läbiviimine registris**. Selleks tuleb arendada registrit ja seni maaparandussüsteemide registrisse kandmata süsteemid, kuna registrisse kandmist ei ole maaomanik seni taotlenud, kanda registrisse. Suureks väljakutseks on endiselt maaparandustegevuse elluviimisel tasakaalu leidmine erinevate huvigruppide vahel.
- **Pingutust nõuab ka ÜPP SK 2023–2027 maaparandustoetuste edukas rakendamine**, et maaparandussüsteemid oleksid kaasajastatud, et aidata nende abil kohaneda kliimamuutustega ja leevendada negatiivset keskkonnamõju looduskeskkonnale. Huvi toetuste taotlemise vastu on tagasihoidlik, sest maaparandussüsteemid paiknevad paljude eri maaomanike maadel ning maaomanike vahel kokkulepete saavutamine on keeruline. Lisaks on tegemist väga kuluka investeeringuga, hoolimata asjaolust, et suur osa investeeringust saab ellu viia toetusrahade abil ning toetuse taotlemise ja saamisega kaasnevad kõrged keskkonnanõuded.

Olulised tegevused

Olulisemad tegevused on järgnevad:

- **Lihtsustatakse ja tõhustatakse planeeringute koostamise protsessi**, sellel eesmärgil jõustatakse mahukad 2026. aasta Planeerimisseaduse muudatused (sh MaRu tervikliku nõustamis-, kooskõlastus- ja järelevalveraamistiku loomine), valmistatakse ette planeerimissüsteemi revisjoni ning sellega seonduvad Planeerimisseaduse ja seonduvate õigusaktide muudatused, arendatakse planeeringute menetluse infosüsteemi ning toetatakse menetluse osapooli muudatuste rakendamisel.
- Luuakse õiguslikud alused strateegiliste investeeringute tõhusaks menetlemiseks, mida rakendatakse ning viiakse menetlustes ellu MKM-i loodava kontaktpunkti vahendusel.
- Kehtestatakse **üleriigiline planeering „Eesti 2050“**, et määrata kindlaks Eesti ruumiline struktuur, ruumikasutus ning ajakohased ruumilise arengu põhimõtted, suunised ja suundumused aastani 2050. Töötatakse välja viisid riiklike strateegiliste ja ruumiliste arengueesmärkide tihedamaks sidumiseks nii strateegiate kui ka nende elluviimise tasandil. Rakendatakse ja seiratakse planeeringu elluviimiskava.
- Koostöös Riigikantselei, MaRu, MKM-i, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (KeMIT) ja Kliimaministeeriumiga viiakse läbi kolm innovatsiooniprojekti, koondnimetaja alla **Ruumiline planeerimine 2.0**, mille fookuses on planeerimise andmemudel ja ruumiliste piirangute koosvõime, et toetada kiiremad ja kvaliteetsemad ruumiotsuseid.
- **Riigi eriplaneeringute koostamine ja kehtestamine**, sealhulgas energia julgeoleku jaoks olulised Estlink 3, vesiniku taristu, Eesti-Läti neljas elektriühendus ja tuumaelektrijaam.
- Jätkatakse **Maa- ja Ruumiameti võimestamisega**. MaRu on maa- ja ruumivaldkonna kompetentsikeskus, kus on valdkonna terviklik juhtimine ja kujundamine. Ühendamet alustas

tööd 01.01.2025, ametisse liideti eeskätt maa ja ruumiloomega tegelevate asutuste funktsioonid. Jätkub ameti organisatsioonikultuuri loomine ning teenuste ümber kujundamine kliendi vajadustest lähtuvalt ning laiemalt MaRu strateegia 2026-2029 eesmärkide elluviimine.

- Kujundatakse MaRu-st riigi ruumandmete **kompetentsikeskus ja ühtne kaardiaken**. Uuendatakse Geo3D strateegiat, et viia andmehõive ja kaarditooted vajalikul määral kolmemõõtmeliseks. See võimaldaks riiklikel registritel (aadressiandmete süsteem, maakataster, ehitisregister, planeeringute andmekogu jm) uutele 3D mudelandmetele tuginedes paremini teenuseid osutada ning katta ühiskonna kasvavaid vajadusi kvaliteetsete ja tegelikkust adekvaatselt kujutavate ruumiandmete järele.
- **E-ehituse platvormi „renoveerimine“** ja toimiva meeskonna loomine, et tagada olulise riigiülese ehitamise-ja planeerimise digiteenuse toimepidevus, turvalisus ja areng.
- Kujundatakse ja jõustatakse **riigi maakasutuspoliitika ja maakasutuse suundi** üleriigilise planeeringu protsessis ning töötatakse välja riigi maakasutuspoliitika põhimõtted ja kujundatakse riigimaa väärindamise põhimõtted. Kujundame ministeeriumi keskseks riigimaade kasutuse poliitika suunajaks ja hoonestamata riigimaade nõustajaks, sh õigusakt riigi reservmaa sisustamiseks ning töötame välja võimalused riigimaa väärindamiseks.
- Rakendatakse riigivara valitsejate seas **riigi reservmaa säilitamise põhimõtted ja reservmaaks määramise kord**, mis on eelduseks tervikliku ülevaate loomisele erinevatest avalikest huvidest ja vajadustest, säilitamist vajavatest maadest ja riigile mittevajalikest maadest, mida võib müüa või välja pakkuda vahetusmaana. Ressursitõhusaks riigimaade haldamiseks, väärindamiseks ja tehingute ettevalmistamiseks on vajalik läbi viia infosüsteemi arendus.
- **Maareformi lõpetamiseks õigusraamistiku uuendamine** ja selle alusel maareformi menetluste lõpule viimine.
- Jätkatakse maakatastri andmete kvaliteedi parandamist ja katastri maaomandi ulatust kajastava registri kaasajastamist. **Uutele digitaalsetele katastrilahendustele** üleminek loob eeldused kiiremaks andmete muutmiseks ja parandamiseks. Vajalik on jätkata piiratud asjaõiguste (PARI) digimisega.
- Riikliku satelliitnavigatsiooni tugijaamade võrgu (ESTPOS) teenuste pakkumise mudeli väljatöötamine ning pakkumise alustamine.
- Tehisaru (AI) rakendamise strateegia loomine ja lahenduste integreerimine tööprotsessidesse.

Programmi eesmärk ja mõõdikud

Tabel 1. Programmi mõõdik

Programmi eesmärk	Kõikjal Eestis on kvaliteetne ja konkurentsivõimeline elu- ja ettevõtluskeskkond ning kestlik maakasutus koos kvaliteetsete ja kättesaadavate teenustega							
Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihtase				
Programmi mõõdikud	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
Elukeskkonnaga rahulolu indeks <i>Regionaal- ja põllumajandusministeerium</i>		72	-	74	75	76	76	>73,5

Elukeskkonnaga rahuolu uuringut viiakse läbi kahe-aastase intervalliga, järgmine rahuloluküsitlus viiakse läbi aastal 2026. Elukeskkond mõjutab inimeste sotsiaalset ja majanduslikku heaolu ning sellega

rahulolu mõõdik on multidimensionaalne nn katusmõõdik, sh on see ka tulemusvaldkonna tasandi ning strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ mõõdik. Strateegia seob mõõdiku tugevalt ruumi- ja maakasutuse poliitikatega, selgitades, et selle sihi saavutamisel on oluline jälgida kvaliteetse ruumi põhialuseid ja kaasava disaini põhimõtteid, kuidas tuleb planeerida avalikku ruumi ning samuti rõhutatakse ruumiotsuste olulisust.

Rahastamiskava perioodiks 2027–2030

Rahastamiskavas kajastatakse programmi ja programmi tegevuste tasandi eelarved. Rahastamiskava koostamisel lähtutakse Rahandusministeeriumi poolt ette antud eelarvevahendite maksimaalsetest mahtudest.

Tabelis 2 kajastatakse programmi kulude eelarve eelseisva RES perioodi kohta, liigendatuna valitsemisalade ja programmi tegevuste lõikes. Ei sisalda investeeringuid, käibemaksu, tulusid, finantseerimistehingud ega amortisatsioonikulu.

Tabel 2. Rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Programmi rahastamiskava	Eelarve	Eelarve prognoos		
	2027	2028	2029	2030
Programmi kulud	-19 491	-19 275	-18 617	-18 494
Ruumiline planeerimine	-4 032	-4 056	-3 496	-3 455
Maakasutus	-8 018	-7 931	-7 865	-7 824
Ruumiandmed	-3 467	-3 410	-3 394	-3 353
Maaparandussüsteem	-3 974	-3 877	-3 861	-3 861

Programmide eelarve ja eelarvelised muudatused on leitavad Rahandusministeeriumi kodulehel ([LINK](#)).

Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

Ruumiline planeerimine

Tabel 3. Tegevuse eesmärk ja mõõdikud

Tegevuse eesmärk	Ruumiline planeerimine loob kõigil planeerimistasanditel eeldused erinevaid arenguvajadusi tasakaalustava, kvaliteetse ja säästliku ruumikasutuse tekkeks läbi andmepõhisuse ja avaliku protsessi						
Tegevuse mõõdikud	2024 (tegelik)	2025 (tegelik)	2025 (sihtase)	2027 (sihtase)	2028 (sihtase)	2029 (sihtase)	2030 (sihtase)
Detailplaneeringute kestuse mediaan algatamisest kehtestamiseni kuudes, kuude arv <i>MaRu</i>	21	22	20	18	17	16	16
2015. aastal jõustunud planeerimisseaduse alusel kehtestatud	31	38	56	54	63	70	75

üldplaneeringud, planeeringute arv (max 73) MaRu							
---	--	--	--	--	--	--	--

Programmi tegevuse tulemusi iseloomustavad:

- kehtestatud üldplaneeringute arv, mis kirjeldab kui suures osas omavalitsutes on uue üldplaneeringu koostamise kaudu rakendatud 2015. aasta planeerimisseaduse põhimõtted ning loodud terviklik ruumilahendus ühinenud omavalitsustes;
- alates 2024. aastast on vaatluse alla võetud täiendav mõõdik: detailplaneeringute kestuse mediaan algatamisest kehtestamiseni kuudes – tulenevalt võetud suunast tõhustada menetlusi ja lühendada detailplaneeringute menetlusaega.

Programmi tegevuse täitmine

Ruumilise planeerimise poliitika elluviimisel oli 2025. aastal fookuses planeerimismenetluste tõhustamine, ruumilise arengu strateegilise vaate tugevdamine ning planeerimise digipöörde edenedamine. Jätkati üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamist ning riigi eriplaneeringute ettevalmistamist, et paremini siduda riigi pikaajalised arengueesmärgid ruumiliste otsustega. Paralleelselt töötati planeerimisprotsesside tõhustamise nimel, sealhulgas valmistati ette planeerimisseaduse muudatusi ja arendati planeeringute menetluse infosüsteemi. Tähelepanu pöörati planeeringute digitaalsele kättesaadavusele ning planeerimisandmete koondamisele kesksesse andmekogusse. Tegevus toetas kohalike omavalitsuste planeerimisvõimekuse tugevdamist ja lõi eeldused planeerimismenetluste kestuse lühendamiseks ning ruumiliste otsuste suuremaks läbipaistvuseks.

Programmi tegevused

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse kahe teenuse osutamise kaudu, milleks on ruumilise planeerimise poliitika kujundamine MKMis ja selle rakendamine MaRus läbi strateegilise ruumiplaneerimise teenuse. Ruumilist planeerimist kavandatakse ja viiakse ellu planeerimisseaduse ja selle alusel erinevate planeeringute koostamise ja rakendamise, alates üleriigilisest planeeringust ja riigi eriplaneeringutest kuni detailplaneeringuteni. See hõlmab suurt koordinatsiooni laia ringi huvitatud osapooltega ning rakendamist mitte ainult vastutavas valitsemisalas (MKM, MaRu), vaid ka laiemalt teiste valdkondade poliitikakujundajate (Kliimaministeerium, Kultuuriministeerium ja Regionaal- ja Põllumajandusministeerium) ja rakendusasutuste ning kohalike omavalitsuste poolt.

Lähiajal on vaja lõpetada üleriigilise planeeringu aastani 2050 koostamine ning tõhustada kogu planeerimismenetluste protsessi. Olulised vahendid selleks on planeerimisseadus ning laialdane digipööre nii andmete kui ka protsesside digimisel, andmete kvaliteedi parandamisel ja rakenduste ühistele platvormidele toomisel. Lisameetmena on kavas vähendada ajamahukaid planeerimisprotsesse, näiteks on seaduses laiendatud juhte, kus on võimalik detailplaneeringu nõudest loobuda, kus see ei loo lisaväärtust, ning soodustada projekteerimistingimuste alusel ehitamist.

Lisa 2 tuuakse välja programmi teenuste kirjeldused.

Maakasutus

Tabel 5. Tegevuse eesmärk ja mõõdikud

Tegevuse eesmärk	Maakasutuse otsused ja nende rakendamiseks tehtavad maatoimingud viiakse ellu kooskõlas maakasutuspoliitika põhimõtetega						
Tegevuse mõõdikud	2024 (tegelik)	2025 (tegelik)	2025 (sihtase)	2027 (sihtase)	2028 (sihtase)	2029 (sihtase)	2030 (sihtase)
Osakaal MaRu haldamisel olevatest maaüksustest, mille osas on maareservi analüüs teostatud, % <i>MaRu</i>	74,1	74,06	74,51	76,06	76,39	76,7	77,0
Osakaal rendile antud MaRu hallatavatest põllumajanduslikest maadest, % <i>MaRu</i>	84,3	89,3	90,01	90,16	90,25	90,3	90,35
Kinnisomandi piiriandmete kvaliteet, % <i>MaRu</i>	41,4	41,4	41,6	41,8	41,9	42,0	42,05

MaRu haldamisel olevate maaüksuste osakaal, mille osas on maareservi analüüs teostatud tähendab analüüsitud kinnisasjade osakaalu kogu MaRu haldamisel olevatest kinnisasjadest. Arvestatakse katastriüksuste arvu järgi - maareservi analüüsi läbinud katastriüksuste osakaal (%) kõikide MaRu haldamisel olevate kinnisasjade kogupindalast. Mõõdiku täitmise tempo sõltub maareservi analüüsi töövahendi arenduse võimalusest.

Osakaal rendile antud MaRu hallatavatest põllumajanduslikest maadest tähendab kasutusse antud põllumajandusliku maa osakaalu kogu MaRu hallatavast põllumajandusmaast (ha). Arvestatakse MaRu haldamisel olevate maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasjade põllumajandusliku maa pindala järgi - kasutuslepinguga kinnisasjade haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvikute pindalade summa osakaal (%) kogu kinnisasjade MaRu haldamisel olevate maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasjade haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvikute pindalade summast.

Kinnisomandi piiriandmete kvaliteedi mõõdiku aluseks on riiklikus ristkoordinaatsüsteemis L-EST registreeritud piiripunktide osakaal (L-EST mõõdistatud piirimärgid - piiri kindlakstegemise märkega piirimärgid) x 100%) / kõik piirimärgid kokku).

Programmi tegevuse täitmine

2025. aastal keskendus maakasutuspoliitika elluviimine maa kui piiratud ressursi senisest teadlikumale ja tõhusamale kasutamisele ning riigimaa haldamise korrastamisele. Jätkati riigimaa portfelli analüüsimist ja korrastamist, vähendati riigimaa müügi mahtu ning suunati fookus maa väärtustamisele, kasutusse andmisele (näiteks läbi pikaaegse hoonestusõiguse) ja parima kasutusviisi leidmisele.

Koostöös ruumilise planeerimise poliitikaga kujundati suuniseid maa kasutamiseks konkureerivate huvide tingimustes ning toetati riigi strateegiliste eesmärkide elluviimist maatoimingute kaudu. Jätkus katastriandmete kvaliteedi parandamine ja maareformi lõpetamine, kuigi reformi tempo aeglustus menetluste keerukuse ja ressursside piirangute tõttu. Alustati õigusanalüüsi maareformi kiiremaks lõpetamiseks. Tegevus toetas riigi võimet hallata maareservi heaperemehelikult ning valmistada ette aluseid riigimaa väärimise ja kasutuse tõhustamiseks järgmisel programiperioodil.

Programmi tegevused

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse nelja teenuse osutamise kaudu, millest üks on maakasutuspoliitika kujundamise teenus MKMis ja kolm maakasutuspoliitika rakenduslikku teenust MaRu, milleks on strateegiline maaportfelli haldamine, maakatastri pidamine ja maakasutuspoliitika rakendamine. MaRu haldab enda volitatud valitsemisel olevaid riigimaid, viib nendega läbi maatoimingud, tegeleb maakorraldusega ja avalikes huvides maade omandamisega, kinnisvara hindamise ja analüüsimisega, teostab katastrimõõdistamist ja katastriandmete kvaliteedi kontrolli, mis panustab kinnisomandi piiriandmete kvaliteedi kasvu ja viib läbi maareformi. Maaressurssi, sh riigi maareservi, on vaja hoida ja hallata heaperemehelikult, mh täites omanikukohustusi, väärindades, suunates seda käibesse ja väärtustades lähtuvalt planeeringujärgsest parimast kasutusest.

Koosmõjus üleriigilise planeeringuga on vajalik kujundada maakasutuspoliitilised suunised maa kui piiratud ressursi kasutamiseks konkureerivate huvide olukorras. Samuti on vajalik tõhustada kõigi riigimaade analüüsimise ja haldamise protsesse ja luua digitaalseid lahendusi, mis on eelduseks ressursitõhusal viisil nende käibesse suunamisel.

Lisas 2 tuuakse välja programmi teenuste kirjeldused.

Ruumiandmed

Tabel 6. Tegevuse eesmärk ja mõõdikud

Tegevuse eesmärk	Kvaliteetsed ruumiandmed ja-teenused on sihtrühmadele kättesaadavad ja toetavad tarkade otsuste tegemist						
	2024 (tegelik)	2025 (tegelik)	2025 (sihtase)	2027 (sihtase)	2028 (sihtase)	2029 (sihtase)	2030 (sihtase)
Kuni 4.a vanuste topograafiliste andmete osakaal, % <i>MaRu</i>	81	82	80	80	80	80	80

Kuni nelja aasta vanuste topograafiliste andmete osakaal näitab seda kui suur osakaal MaRu poolt hõivatud ja kättesaadavaks tehtud Eesti territooriumi ortofotodest, lidar andmetest ja topograafilistest vektorandmetest on uuemad kui 4 aastat (kolme andmestiku keskmine %). Näidik on otseselt seostud eelarveliste vahenditega andmeid hõivata, uuendada ja kättesaadavaks teha.

Programmi tegevuse täitmine

2025. aasta lennuhooajast paranes MaRu mõõdistusvõimekus märkimisväärselt tänu uute aeromõõdistuse seadmete kasutuselevõtule, mis tõi kaasa kahekordse kvaliteedihüppe ja laiendas ruumiandmete kasutusvõimalusi. Samal aastal hakati tootma tõeseid ortofotosid ja fotorealistlikke 3D-fotovõrkmodelle, mis on oluline samm digikaksikute arendamisel. Topograafiliste andmete töös keskenduti Eesti topograafia andmekogu (ETAK) pidevale ajakohastamisele ja andmekvaliteedi hoidmisele. Aasta lõpus valmis selle põhjal uus koondväljavõte ning Eesti Põhikaardi esimene väljaanne. Käsitsi uuendamise kõrval arendati ka automatiseeritumaid lahendusi, sealhulgas süvaõppe kasutamist andmete tuvastamisel ja ajakohastamisel. Kõik see toetab andmete kiiremat uuendamist ja mõõdiku näitaja paranemist. Geodeesia ja kaugseire valdkonnas viidi lõpule ESTPOS GNSS-tugijaamade võrgu rekonstrueerimine ning RePowerEU toel rajati kolm viimast uut tugijaama. Alates aprillist töötab täielikult rekonstrueeritud 40 tugijaamast koosnev ESTPOS-võrk, mis loob aluse teenuse edasiarendamiseks ja selle pakkumiseks ka erasektorile.

Programmi tegevused

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse MKM-i ruumiandmete poliitika kujundamise ja MaRu ruumiandmete hõive ja avaldamise teenuse kaudu. Valdkonna eesmärkide saavutamiseks teostab MaRu aeromöödistamise ja laserskaneerimise toiminguid ning toodab baasruumiandmeid ja hoiab topograafia andmekogu ajakohasena, samuti haldab geodeetilisi andmeid ja süsteeme. Asjakohased, usaldusväärsed ja kvaliteetsed e-teenustega kasutajasõbralikult kättesaadavad ruumiandmed on seotud ühiskonna kõigi eluvaldkondadega ning toetavad Eesti keskkonna, julgeoleku, turvalisuse, pärandi, kultuuri jm hoidmist ning riigi, selle erinevate piirkondade ja ettevõtete konkurentsivõime parandamist. Kvaliteetseid ja jätkusuutlikke teenuseid, mida on klientidel lihtne kasutada, saab luua ja nendes sisalduvaid andmeid otsuste tegemiseks kasutada, kui andmed on ajakohased ning kogutud ühtsel korrapärasel viisil. Andmete hõivel ja nende riskasutamisel ning teenuste loomisel välditakse andmete, sh erasektori andmete, dubleerimist.

Lisa 2 tuuakse välja programmi teenuste kirjeldused.

Maaparandussüsteem

Tabel 6. Tegevuse eesmärk ja mõõdikud

Tegevuse eesmärk	Keskkonnasäästliku maaparandustegevusega tagatakse põllumajandus- ja metsamaa sihtotstarbeline kasutamine						
Tegevuse mõõdikud	2024 (tegelik)	2025 (tegelik)	2025 (sihttase)	2027 (sihttase)	2028 (sihttase)	2029 (sihttase)	2030 (sihttase)
Teostusjoonised on avalikult kättesaadavad, % <i>MaRu</i>	0	0	20	40	50	50	50

Avalikult kättesaadavate teostusjooniste osakaal näitab kui suur osakaal maaparandussüsteemide teostusjoonistest on digitaalselt infosüsteemi kaudu avalikult kättesaadavaks tehtud. Näitaja tõus on seotud rahalise panusega paberdokumentide digiteerimisse, georeferentseerimisse ja infosüsteemi pidamisse. Näitaja suurenemine aitab tõsta teadlikust maaparandussüsteemidega seotud otsuste kvaliteeti.

Programmi tegevuse täitmine

2025. aasta oli maaparanduse valdkonnas muutusterohke. Valdkond toodi aasta algul üle Põllumajandus ja Toiduametist ning septembris mindi regioonipõhiselt tööjaotuselt üle üleriigilisele tööjaotusele, mille tulemusel kujunes senise viie regionaalse üksuse asemel neli bürood. Maaparanduse poliitika rakendamisel keskenduti 2025. aastal põllumajandus- ja metsamaa sihipärase kasutamise tagamisele ning maaparandussüsteemide toimimise kindlustamisele. Tegevuse raames tehti maaparandussüsteemide ehitamise ja kasutamisega seotud loamenetlusi, anti kooskõlastusi ning teostati järelevalvet süsteemide nõuetele vastavuse üle. Aasta jooksul alustati mitmete protsesside ja infosüsteemide ümberkorraldamisega: maaparanduse menetluste infosüsteemi üleviimist e-ehitusregistri platvormile, paberarhiivide koondamist Mustamäe hoidlasse, arhiividokumentide digiteerimist ning teostusjooniste georeferentseerimise projekti. Maaparandussüsteemide teostusjooniste avalikustamise ettevalmistamine on oluline ja mõõdikuga seotud suund, et parandada maaomanike teadlikkust oma maal paiknevatest rajatistest ning vähendada riske edasisel maakasutusel. Samuti käivitati LIFE SIP WetEST projekt, mille eesmärk on leida praktikaid, mis võimaldaksid maaparandushoiu tegemist väiksema mõjuga veekogude seisundile ja elustikule. 2025. aastal lõppes

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 maaparandustoetuste rakendamise periood. Selle raames uuendati aastatel 2020–2025 kokku 560 km riigi poolt korrashoitavaid ühiseesvoole.

Programmi tegevused

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse MaRu maaparanduspoliitika rakendamise teenuse osutamisega, mis aitab rakendada maaparanduspoliitikat. MaRu tegeleb maaparandussüsteemide ehitamise loamenetlusega ja nende toimimise tagamisega, annab nõusolekuid ja kooskõlastusi ning esitab seisukohti, sh korraldab maaparandussüsteemi ehitamise ja kasutamise seotud dokumentide, sh tõendusdokumentide taotlemist, samuti maaparandussüsteemide nõuetele vastavuse kontrolli ja järelevalvet ning korraldab hoiutöid riigi poolt korras hoitavatel eesvooludel. Maaparanduspoliitika kujundamine on ReM-i valitsemisalas ning selgitatud biomajanduse programmi tegevuse all.

Lisa 2 tuuakse välja programmi teenuste kirjeldused.

Programmi juhtimiskorraldus

Maa ja ruumiloo programm on majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM) programm kuhu panustab veel MKM-i valitsemisalast Maa- ja Ruumiamet (MaRu). Programm on seotud Regionaal- ja põllumajandusministeeriumiga läbi maaparanduspoliitika ja Kliimaministeeriumi vastutusalas oleva ehitusvaldkonnaga läbi ehitisregistri ja e-ehituse platvormiga seotud teenuste MaRu-s.

Programmi koostab MKM vastavalt oma valitsemisala vastutusvaldkondadele. Programmi kinnitab majandus- ja tööstusminister pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist vastavalt pädevusjaotusele ning see avalikustatakse MKM-i kodulehel⁷.

Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra, st kooskõlas riigi eelarvestrateegia ning riigi rahaliste võimalustega. Programmi tegevused toetavad erinevaid tulemusvaldkondi.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab MKM. Programmi täitmise kohta antakse aru programmi tegevuste (programmi dokument) ja tulemusvaldkonna tasandil (riigi majandusaasta koondaruanne).

Programmi tegevuste elluviimiseks vajalikud olulisemad arendusülesanded lisatakse valitsemisalade asutuste tööplaanidesse, mille raames nende täitmist ka seiratakse.

LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Tabel 8. Maa ja ruumiloo programmi ja programmi tegevuste 2025. a eelarve täitmine (tuhandetes eurodes)

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Maa ja ruumiloo programm	18 026	25 690	22 060
Ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine	6 972	8 748	7 829

⁷ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevuspõhine eelarve. Allikas: <https://www.mkm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/strateegiline-juhtimine/tegevuspohine-riigieelarve>

Maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine	6 209	10 066	8 158
Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine	2 465	2 732	2 271
Maaparanduse poliitika rakendamine	2 379	4 143	3 803

Programmi algne eelarve oli 18,0 miljonit eurot, lõplikuks eelarveks kujunes 25,7 miljonit eurot. Sellest täideti 22,1 miljonit eurot ja kasutamata jäi 3,6 miljonit eurot. Piirmääraga vahendid moodustasid lõplikust eelarvest 73 protsenti, tuludest sõltuvad kulud 21 protsenti ning arvestuslikud vahendid 6 protsenti.

Algne piirmääraga vahendite eelarve oli 15,5 miljonit eurot ja lõplik 18,7 miljonit eurot. Lõplikku piirmääraga eelarve kujunemist mõjutasid:

- 2024. aastast kanti 2025. aastasse üle 1,7 miljonit eurot. Selgitused jääkide tekkimise ja ülekandmise vajaduse kohta programmi tegevuste lõikes on leitavad ministeeriumi kodulehelt⁸.
- 2025. aasta lisaeeelarvetega suurenes programmi eelarve kokku 0,1 miljoni euro võrra. Sealhulgas saadi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala eelarvest 0,2 miljonit eurot seoses maaparanduse poliitika rakendamise valdkonna liikumisega Maa- ja Ruumiametisse, ministeeriumi tugiteenuste kulude ümberjagamine suurendas eelarvet samuti 0,2 miljoni euro võrra. Samas anti 0,2 miljonit eurot Kliimaministeeriumi valitsemisala eelarvesse arvutitöökohtade, maaparandusvaldkonnale vajalike litsentside, e-ehitusregistri, riigipilve kulude katteks ning tööstusala kaardilahenduse X-GIS arendustöödeks. Veel planeeriti aastate vahel ümber 0,1 miljoni ulatuses tegevuskulusid, sest valdkonna uuringute ettevalmistamises ja hangete korraldamises tekkis viivitusi. Vahendid planeeriti 2026. aastasse.
- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldati Maa- ja Ruumiametile 1,4 miljonit eurot maareformi elluviimiseks ja ettevõtluse arendamiseks, sellest 0,7 miljonit eurot suunati maakasutuspoliitika kujundamise ja elluviimise tegevusse ning 0,7 miljonit tegevusse ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine.

Piirmääraga eelarvest kasutati ära 83 protsenti ehk 15,5 miljonit eurot. Kasutamata jäi 3,2 miljonit eurot, millest 2026. aastasse kanti üle 2,9 miljonit eurot. Selgitused vahendite kasutamise ning jäägi ülekandmise vajaduse kohta programmi tegevuste lõikes on leitavad ministeeriumi kodulehelt⁹.

Tuludest sõltuvate kulude algne eelarve oli 0,9 miljonit eurot. Riigieelarve täitmise põhimõtete järgi kasutatakse tuludest sõltuvate kulude ja investeeringute lõpliku eelarve saamiseks metoodikat, milles kulude ja investeeringute eelarve viiakse vastavusse tuludest sõltuvate kulude ja investeeringute tegeliku limiidiga. Tegelik limiit hõlmab ka juba laekunud ettemakseid, mille kasutamine on kavandatud tulevasteks perioodideks. Lõplikuks programmi eelarveks kujunes siin 5,4 miljonit eurot, millest täideti 4,1 miljonit eurot ehk 77 protsenti. Kasutamata jäi 1,2 miljonit eurot, sealhulgas 0,5 miljonit maaparandussüsteemi investeeringutoetuste kontrolli vahendeid koos tehnilise abi kuludega,

⁸ Eelarve ja majandusteave. Allikas: https://mkm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium-ja-minister/eelarve-ja-majandusteave?view_instance=1¤t_page=1

⁹ Eelarve ja majandusteave. Allikas: https://mkm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium-ja-minister/eelarve-ja-majandusteave?view_instance=1¤t_page=1

0,4 miljonit eurot taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise projekti kulusid ning 0,1 miljonit eurot *RailBaltic'* u tehnilise abi vahendeid. Jääk sisaldab ka 0,1 miljonit eurot Maa- ja Ruumiameti omatulusid. Välisprojektide ja omatuludest tehtavate kuludega jätkatakse ka 2026. aastal, seetõttu viiakse jäägid järgmisesse aastasse üle.

Arvestuslike vahenditena oli Maa- ja Ruumiameti eelarvesse planeeritud 1,5 miljoni euro ulatuses riigimaade maamaksu ja hooldamise kulusid ning 0,03 miljonit eurot maareformi seadusest tulenevat peretoetust. Eelarvest täideti 94 protsenti, kasutamata jäi 0,1 miljonit eurot, mida vastavalt eelarvereeglitele järgmisesse eelarveaastasse üle ei kanta.

Programmi eelarvesse oli Maa- ja Ruumiametil planeeritud 0,1 miljonit eurot põhivarade kulumit. Kuna eelarvet täideti 1,0 miljoni euro eest, siis tekkis siin 0,9 miljoni euro ulatuses ületäitmine.

LISA 2. Programmi teenuste kirjeldus

Programmi tegevus 1: Ruumiline planeerimine (MKM) Eesmärk: Ruumiline planeerimine loob kõigil planeerimistasanditel eeldused erinevaid arenguvajadusi tasakaalustava, kvaliteetse ja säästliku ruumikasutuse tekkeks läbi avaliku protsessi			
Teenuse nimetus	Eesmärk	Lühikirjeldus	Vastutaja asutus
1.1 Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine	Ruumiline planeerimine loob kõigil planeerimistasanditel eeldused erinevaid arenguvajadusi tasakaalustava, kvaliteetse ja säästliku ruumikasutuse tekkeks läbi andmepõhisuse ja avaliku protsessi.	Üleriigilise planeerimisalase tegevuse suunamine, õigusloome, strateegiliste dokumentide ja juhendite koostamine ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste kujundamiseks, üleriigilise planeeringu, sh mereala planeeringu, riigi eriplaneeringute ja maakonnaplaneeringute koostamise korraldamine, ruumilise planeerimise ühtsete infosüsteemide arendamise koordineerimine, nõustamine (sh koolitamine ja õigusaktide tõlgendamine), rahvusvahelise koostöö ja teadusasutustega koostöö edendamine	MKM
1.2 Strateegiline ruumiplaneerimine	Teenuse eesmärk on tagada ühtne, andmepõhine ja riiklike eesmärkidega kooskõlas ruumilise arengu raamistik, mis toetab kvaliteetseid, sidusaid ja tervikvaatest lähtuvaid planeerimis- ning taristuotsuseid üle Eesti.	Kujundame ja toetame ühtset, andmepõhist ja riiklike eesmärkidega kooskõlas olevat ruumilise arengu raamistikku, mis tagab asustuse, maa kasutuse ja taristuotsuste sidususe ning tõstab planeeringute kvaliteeti üle Eesti.	MaRu
Programmi tegevus 2: Maakasutus (MKM) Eesmärk: Maakasutuse otsused ja nende rakendamiseks tehtavad maatoimingud viiakse ellu kooskõlas maakasutuspoliitika põhimõtetega			

Teenuse nimetus	Eesmärk	Lühikirjeldus	Vastutaja asutus
2.1 Maakasutuspoliitika kujundamine	Õigusraamistik riigi maapoliitika kujundamiseks on loodud ja rakendatud	maakasutuspoliitika kavandamine ja elluviimine, ministeeriumi valitsemisel oleva riigimaaga seotud ülesannete täitmise koordineerimine ning seisukohtade andmine, valdkonda reguleerivate õigusaktide eelnõude ja juhendite ettevalmistamine, nõustamine ja õigusaktide tõlgendamine.	MKM
2.2 Maakasutuspoliitika rakendamine	Teostada riigi- või riigile omandatava maaga seotud tehingud ja toimingud õiguspäraselt, selgelt ja läbipaistvalt.	Muudame omanikuta maa selgelt piiritletud kinnisvaraks, andes sellele omaniku, kellel on üheselt määratud õigused ja kohustused maa kasutamiseks ja käsutamiseks.	MaRu
2.3 Strateegiline maaportfelli haldamine	Teenuse eesmärk on tagada riigi maaportfelli strateegiline ja väärtuspõhine juhtimine, kasutades maahindamist ja ruumiandmeid maa teadlikuks kasutusse suunamiseks, riiklike arengusihthide toetamiseks ning pikaajalise avaliku väärtuse ja strateegilise valmisoleku hoidmiseks.	Juhime riigi maaportfelli strateegiliselt ja väärtuspõhiselt, kasutades maahindamist ja ruumiandmeid, et suunata maa teadlikku kasutusse, toetada riiklike arengusihthide täitmist ning tagada maa pikaajaline avalik väärtus ja strateegiline valmisolek. Selleks on peamised tegevussuunad:	MaRu
2.4 Maakatastri pidamine	Teenuse eesmärk on tagada usaldusväärsed maakatastri andmed, mis võimaldavad omandiõiguse selget ja vaidlusteta teostamist ning toetavad kiiret ja	Tagame, et maakatastri andmed kinnisomandi ulatuse, kasutuspiirangute, haldus- ja asustusjaotuse ning aadresside kohta võimaldavad maaomanikel ja õigustatud isikutel selget ja vaidlusteta omandiõiguse teostamist ning kiiret ja vähekoormavat avalike teenuste osutamist	MaRu

	vähekoormavat avalike teenuste osutamist.		
Programmi tegevus 3: Ruumiandmed (MKM) Eesmärk: Kvaliteetsed ruumiandmed ja -teenused on sihtrühmadele kättesaadavad ja toetavad tarkade otsuste tegemist			
Teenuse nimetus	Eesmärk	Lühikirjeldus	Vastutaja asutus
3.1 Ruumiandmete poliitika kujundamine	Ruumiandmete valdkonna õigusraamistik toetab ruumiandmete kvaliteetset hõivamist, teenuste pakumist ja kättesaadavaks tegemist sihtrühmadele andmepõhisteks otsusteks.	Ruumiandmete poliitika kujundamine ja tegevuste suunamine, valdkonda reguleerivate õigusaktide eelnõude ja juhendite ettevalmistamine, nõustamine ja õigusaktide tõlgendamine. Rahvusvahelise ja teadusasutustega koostöö edendamine.	MKM
3.2 Ruumiandmete hõive ja avaldamine	Teenuse eesmärk on tagada ruumiandmete kvaliteet, järjepidevus ja standardiseeritus kogu riigi territooriumi ulatuses, et toetada nende efektiivset kogumist, kättesaadavust ning kooskõlalist taaskasutust avalikus ja erasektoris.	Pakume täpseid, järjepidevaid ja standardiseeritud ruumiandmeid kogu riigi territooriumi kohta, tagades nende efektiivse ja kooskõlalise kogumise, kvaliteedi, kättesaadavuse ja taaskasutuse avalikus ja erasektoris.	MaRu
Programmi tegevus 4: Maaparandussüsteem (MKM) Eesmärk: Keskkonnasäästliku maaparandustegevusega tagatakse põllumajandus- ja metsamaa sihtotstarbeline kasutamine			
Teenuse nimetus	Eesmärk	Lühikirjeldus	Vastutaja asutus

4.1 Maaparanduspoliitika rakendamine	Teenuse eesmärk on tagada maatulundusmaa kestlik kasutatavus ja viljelusväärtuse säilimine keskkonnasäästliku maaparanduse kaudu ning suurendada maaomanike teadlikkust maaparandussüsteemidest, riskidest ja kohustustest.	Säilitame keskkonnasäästliku maaparandusega maatulundusmaa viljelusväärtuse. Tagame maa kasutatavuse ja omaniku teadlikkuse maaparandussüsteemidest, seotud riskidest ja kohustustest.	MaRu
--------------------------------------	--	---	------